

BLAHOREČTE A NEPREKLÍNAJTE...

Štefan ŠAK

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

Keď si pozorne prečítame slová apoštola Pavla: „*Blahorečte tým, ktorí Vás prenasledujú, blahorečte a nepreklínajte*“¹²¹, ktoré vo svojom liste adresoval kresťanom v Ríme, iste si všimneme, že nežiadal od nich jednoducho len to, aby neboli zlomyseľní, zloprajní a nebojovali proti prenasledovateľom, ale žiada od nich oveľa viac. Podľa slov svätého Jána Zlatoústeho to, aby niekto „nebol zlomyseľný, zloprajný a nebojoval proti tým, ktorí ho prenasledujú, je prejavom verného kresťana, ale to, aby niekto blahorečil toho, kto ho prenasleduje, je prejavom anjela“¹²². K slovu „*blahorečte*“¹²³ apoštol Pavol pripája „*a nepreklínajte*“¹²⁴, teda hovorí nám nielen to, čo máme robiť, ale aj to, čo robiť nemáme. Totiž tí, ktorí nás prenasledujú, sú sprostredkovateľmi našej odmeny. A keď budeme veľmi pozorní, budeme pre seba pripravovať aj ďalšie odmeny. Pretože za prenasledovanie dostaneme jednu odmenu a po tej prvej odmene si pripravíme ešte druhú. Totiž za prenasledovanie máme jednu

¹²¹ Rim. 12, 14.

¹²² ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 482.

¹²³ „Εὐλογεῖτε“ – slovo „εὐ-λογία“ modlitba, velebenie, chvála, dobrorečenie, má svoj základ v slove „εὐ-λογέω“ rozprávať o niekom dobre, hovoriť dobré slová o niekom, velebiť, chváliť. Pozri PRACH, V. 1993. Řecko-český slovník. Praha : SCRIPTUM, 1993. s. 234. ISBN 80-85528-22-3. LAMPE, W. H. 1991. 10. vyd. A patristic greek lexicon. Oxford : At the Clarendon press, 1991. s. 567 – 568. ISBN 0 19 864213 X. ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΥ, I. 1990. Λεξικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλῶσσης. Αθῆνα : Βιβλοπρομηθευτικὴ, 1990. s. 406. ΦΥΤΡΑΚΗΣ, Τ. 1991. Ἑλληνικὸ λεξικόν. Αθῆνα Ἀρμονία Α. Ε., 1991. s. 283. ISBN 960-7598-00-8.

¹²⁴ „μὴ καταρᾶσθε“ – slovo „κατάρᾳ“ preklatie, kliatba, má svoj základ v slovese „καταρᾶμαι“ -ᾶσθαι preklínať, zlorečiť, (κατ-ᾶρᾶ) ἢ ἁρᾶ modlitba, kliatba, pomsta, teda zlá modlitba, pranie niekomu. Pozri PRACH, V. 1993. Řecko-český slovník. Praha : SCRIPTUM, 1993. s. 288. ISBN 80-85528-22-3. LAMPE, W. H. 1991. 10. vyd. A patristic greek lexicon. Oxford : At the Clarendon press, 1991. s. 715 – 716. ISBN 0 19 864213 X. ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΥ, I. 1990. Λεξικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλῶσσης. Αθῆνα : Βιβλοπρομηθευτικὴ, 1990. s. 506. ΦΥΤΡΑΚΗΣ, Τ. 1991. Ἑλληνικὸ λεξικόν. Αθῆνα Ἀρμονία Α. Ε., 1991. s. 264. ISBN 960-7598-00-8.

odmenu, ale my si pridáme ešte druhú odmenu za blahorečenie toho, ktorý nás prenasleduje, čím preukážeme veľmi veľký príklad našej lásky ku Christovi¹²⁵ a nášho synovského vzťahu voči Otcovi na nebesiach.¹²⁶ A naopak, ten, kto preklína svojho prenasledovateľa, preukazuje vo svojom živote iba to, že sa neraduje z toho, že trpí pre lásku ku Christovi.

„Nezlorečme nepriateľovi“, objasňuje svätý Ján Zlatoústý, „aby sme získali väčšiu odmenu a zároveň ho naučili, že táto vec je znakom ochoty a nie núdze, teda oslavy a sviatku a nie pohromy, katastrofy, zármutku a clivoty“¹²⁷. Preto Christos povedal: Radujte a veselte sa, keď vás hanobia a prenasledujú a luhajú na vás všetko zlé pre mňa.¹²⁸ Z toho dôvodu sa apoštoli vracali natešení a to nielen preto, že na nich nadávali, ale aj preto, lebo ich palicovali.¹²⁹ Pretože s tým predošlým, čo sme si povedali, hovorí svätý Ján Zlatoústý, „získame ešte niečo viac, totiž takto ohromíme svojho nepriateľa a svojimi skutkami ho naučíme, že kráčame k onomu budúcemu životu. Keď uvidí, že sa tešíme a od radosti sa vznášame, keď nás zneužívajú a trápia, z toho sa poučí, že máme inú nádej, ktorá je oveľa väčšia než tá, ktorú máme teraz a tu. Ale keď takto nerobíme, a naopak, budeme plakať, bedákať a horekovať, ako sa bude môcť naučiť, že očakávame budúci život? A spolu s týmto opäť získame o niečo viac. Keď uvidí, že sa nermútíme a ani neurážame, keď nás hanobí, ale naopak, blahorečíme mu, prestane nás prenasledovať a urážať“¹³⁰.

Ajhľa, koľko dobra sa deje už tu, v tomto živote a naša odmena bude veľká a naopak, pokušenie menšie, pretože prenasledovateľ ukončí svoje

¹²⁵ Pozri PRUŽINSKY, Š. 2012. *List svätého apoštola Pavla Rímanom*. 1. vyd. Prešov : Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, 2012. s. 226. ISBN 978-80-89643-00-4.

¹²⁶ „Milujte svojich nepriateľov, dobrorečte tým, ktorí vás preklínajú, čiňte dobre tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a vám sa protivia; aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je v nebesiach.“ Mt 5, 44.

¹²⁷ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 484.

¹²⁸ Pozri Mt 5, 11 – 12.

¹²⁹ Pozri PRUŽINSKY, Š. 2000. *Evanjelium podľa Matúša*. 1. vyd. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2000. s. 139. ISBN 80-8068-007-8.

¹³⁰ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 484.

prenasledovanie voči nám, Boh tak bude oslávený a naša viera sa stane poučením k zbožnosti pre toho, kto sa ocitol v blude a tápe vo svojom živote. A preto apoštol Pavol nariaďuje, aby sme nielen tým, ktorí nás hanobia, ale aj tým ktorí nás prenasledujú a trápia svojimi skutkami, prejavili svojimi skutkami altruizmus¹³¹. Totiž z cnosti nemáme žiaden úžitok, ak ju vo svojom živote neuplatňujeme správne.¹³² Preto je potrebná snaha k tomu, aby sme sa nepodobali tým o ktorých píše žalmista Dávid: „*Svojimi ústami dobrorečili, ale vo svojom srdci preklínali*“¹³³. Toto, ako objasňuje svätý Atanáz Veľký, píše žalmista preto, lebo vášne, ktoré nás ovládajú, robia z nás deti preklatia.¹³⁴

Apoštol Pavol nás vyzýva: „*Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi*“¹³⁵. A keďže je možné to, aby sme blahorečili a nepreklínali, nechce, aby sme to robili iba z lásky, ale chce, aby sme k nemu priam vzplanuli láskou ako k priateľovi. Apoštol tieto slová dopĺňa z toho dôvodu, aby sme nielen blahorečili, ale aby sme mali zľutovanie, súcili s človekom, ak ho niekedy uvidíme upadnúť do nejakej tragédie. „Áno“, hovorí svätý Ján Zlatoústý, „aby sme súcili s plačúcimi, to apoštol prikazuje veľmi správne, ale prečo nariaďuje radovať sa s radujúcimi, keď to nie je až taká ťažká vec? Avšak práve to, aby sme sa radovali spolu s tými čo sa radujú, si viac vyžaduje dušu ľúbiacu múdrosť a rozumnosť než to, aby sme plakali s plačúcimi. Pretože toto dosahuje ľudská prirodzenosť sama o sebe, lebo nikto nie je až natoľko tvrdý ako kameň, aby neplakal nad tým, koho postihla pohroma“¹³⁶. Ale naopak, ako

¹³¹ Nezištná starostlivosť o blaho iných ľudí, nezištná láska k blížnym, ľudomilnosť. Altruistický – nesebecký, nezištný, ľudomilný. Pozri IVANOVÁ-ŠALIGOVÁ, M., MANÍKOVÁ, 1983. Z. Slovník cudzích slov. 2. vyd. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983. s. 58. Pozri FROLOV, I. T. 1982. Filozofický slovník. 3. vyd. Bratislava : Nakladateľstvo Pravda, 1983. s. 14.

¹³² ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Ὑπόμνημα στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1993. s. 177.

¹³³ Ž 61, 5.

¹³⁴ ΜΕΓΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. 1975. Εξηγήσεις εις τους ψαλμούς. Ερμηνευτικά Β'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 6. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1975. s. 134.

¹³⁵ Rim 12, 15.

¹³⁶ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 487.

hovorí svätý Ján Damaský, „musí byť veľmi silná duša, aby nielen nezávidela tomu, kto žije v blahobyte, ale ešte sa aj spolu s ním tešila a radovala.¹³⁷ Kvôli tomu uvádza tieto slová ako prvé. Pretože nič tak neposilňuje a neupevňuje lásku, ako to, keď dokážeme participovať na radošti a smútku toho druhého“.¹³⁸

Nezostávajme mimo náklonnosti k tým, ktorých postihla pohroma len preto, že sme ďaleko od tejto pohromy a netvárame sa, že sa nás to netýka. Pretože keď nášho blízneho postihne niečo zlé, sme povinní znášať túto pohromu spolu s ním. Teda zúčastníme sa na jeho plači, aby sme mu uľahčili jeho smútok¹³⁹ a zúčastníme sa aj na radošti, aby sme zakorenili radosť a upevnili lásku, aby sme prv než on mali z toho úžitok, pretože slzami síce dosiahneme súcitiť, ale spoluúčasťou na radošti toho druhého sa úplne očistíme od závidosti a žiarlivosti, ktorá zotročila ľudstvo. „Kvôli závidosti a žiarlivosti boli prenasledované najväčšie a najspravodlivejšie stĺpy viery a svoj zápas viedli až k smrti za vieru. Upriamme svoje zraky napríklad len na apoštolov.“¹⁴⁰

Všimnime si, že apoštol Pavol nám nehovorí o niečom veľmi namáhavom, teda aby sme zastavili pohromu, aby sme sa nemuseli vyhovárať, že je to nemožné, ale prikazuje nám niečo, čo je oveľa ľahšie, čo máme silu i možnosť urobiť. Pretože ako hovorí svätý Ján Zlatoustý, „ešte aj keď nemôžeme odstrániť, či zlikvidovať pohromu, plačme, a tak sme už väčšiu časť pohromy zlikvidovali. A aj keď nemôžeme znásobiť radosť, radujeme sa a takto sme ju znásobili. Preto nám apoštol Pavol radí, aby sme nielen jednoducho

¹³⁷ Takýmto spôsobom človek preukazuje to, že jeho duša je slobodná od každej vášne závidosti a nevraživosti. Pozri ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΠΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εις τας ΙΔ' επιστολάς του αποστόλου Παύλου. Η προς Ρωμαίους και η πρώτη προς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : εκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. s. 285.

¹³⁸ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Υπόμνημα στήν προς Ρωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1993. s. 179.

¹³⁹ Sirach 7, 34.

¹⁴⁰ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΟΜΗΣ. 1994. Προς Κορινθίους επιστολή Α'. In Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ 3. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1994. s. 271.

nezávideli, ale radí nám niečo, čo je oveľa viac, aby sme sa spolu s radujúcimi radovali, lebo to je viac než len nezávidieť“¹⁴¹.

NEODPLÁCAJTE SA ZLÝM ZA ZLÉ...

Apoštol Pavol kresťanom v Ríme radí: „*Buďte vospolok jednomysel'ní, nebud'te namyslení, ale majte porozumenie pre nízko postavených; nebud'te múdri*¹⁴² *len pre seba.*“¹⁴³ Týmito slovami, podľa svätého Jána Zlatoústeho, sa apoštol „veľmi snaží prízvukovať skromnosť a pokoru, ktorou v podstate začal svoje poučné slovo, nakoľko bolo prirodzené a pochopiteľné, že kresťania v Ríme budú mať o sebe vysokú mienku (budú veľmi sebavedomí), ako aj o svojom meste, ktoré bolo hlavným mestom v tom čase najmocnejšej ríše sveta, ako aj z mnohých iných príčin. Preto následne rozvracia túto ich chorobu a oslabuje ich „katar“. Na inom mieste apoštol Pavol hovorí: „...*boríme mudrlantstvo a každú namýšľavosť, čo sa dvíha proti poznaniu Boha...*“¹⁴⁴ Pretože nič nerozkladá telo Cirkvi viac ako nadutosť, namyslenosť a povýšenectvo“¹⁴⁵. A čo znamená: „*Buďte vospolok jednomysel'ní*“?¹⁴⁶ „Prišiel k nám niekto chudobný?“, pokračuje svätý Ján Zlatoústý, „budme s ním jednej mysle, nenamýšľajme si a nepovyšujme sa kvôli svojmu bohatstvu, pretože u Christa neexistuje ani chudobný ani bohatý. Nezavrhuje ho kvôli jeho zovňajšku, ale prijíma ho kvôli jeho vnútornej viere. A to isté platí aj pre toho, kto je smutný a ak takého uvidíme, nepovažujme ho za nehodného našej útechy. A ak žije niekto v blahobyte, nie že sa budeme červenáť od hanby, ale majme spoluúčasť na jeho

¹⁴¹ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. 487 s.

¹⁴² Ak vidíš človeka, čo si myslí, že je múdry, blázon má väčšiu nádej ako on. Pr 26, 12.

¹⁴³ Rim 12, 16.

¹⁴⁴ 2Kor 10, 5.

¹⁴⁵ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 486.

¹⁴⁶ Rim 12, 16.

radosti a spolu s ním sa radujeme“¹⁴⁷. Ako zmýšľame o sebe, rovnako tak máme zmýšľať aj o ňom, pretože ako hovorí apoštol Pavol: „*Bud'te vospolok jednomysel'ni*“¹⁴⁸. Napríklad, ak si myslíme o sebe, že sme veľkí a dôležití, to isté si máme myslieť aj o druhom. Myslíme si o niekom, že je skromný a nepodstatný? Tak isto zmýšľajme aj o sebe a vzdialme sa od každého čo i len náznaku nerovnosti.¹⁴⁹

Pýtame sa, ako je možné také niečo uskutočniť? Svätý Ján Zlatoústý odpovedá, že „jedine tak, ak zahodíme namyslenosť, nadutosť a povýšenectvo“¹⁵⁰. Preto apoštol Pavol dodáva: „*Nebud'te namyslení, ale majte porozumenie pre nízko postavených*.“¹⁵¹ Teda mali by sme zostúpiť na ich bezvýznamné miesto, snažiť sa im porozumieť a tak mať s nimi vzťah. Snažiť sa im nielen porozumieť, ale im aj pomôcť, podať im pomocnú ruku, nie zbierkami od iných, ale od seba, tak ako otec, ktorý sa stará o svoje dieťa, ako hlava o telo, tak, ako o tom hovorí na inom mieste: „*Pamätajte na väzňov, akoby ste boli s nimi väznení*“¹⁵². Keď apoštol hovorí o skromných, nemá tu na mysli utiahnutých a bezvýznamných. „*Nebud'te múdri len pre seba*“, teda nemyslite si, že ste sebestační, pretože na inom mieste Sväté Písmo hovorí: „*Beda tým, ktorí sú múdri vo vlastných očiach a sami pred sebou sú rozumní*.“¹⁵³ A týmto sa veľmi rozkladá ich namyslenosť a obmedzuje nadutosť a „katar-choroba“. „Pretože človeka nič tak neodcudzí a neoddelí od ostatných ľudí ako to, keď si myslí, že je sebestačný. Preto nás Boh stvoril tak, že potrebujeme jeden druhého. A ešte aj keď sme múdri, potrebujeme toho druhého, ale ak by sme si mysleli, že ho

¹⁴⁷ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 488.

¹⁴⁸ Rim 12, 16.

¹⁴⁹ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΠΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εἰς τὰς ΙΔ' ἐπιστολάς τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ἡ πρὸς Ῥωμαίους καὶ ἡ πρώτη πρὸς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : ἐκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. s. 286.

¹⁵⁰ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 488.

¹⁵¹ Rim 12, 16.

¹⁵² Ž 13, 3.

¹⁵³ Iz 5, 21.

nepotrebuje, staneme sa najhlúpejšími než ten najslabší zo všetkých. Pretože takýto človek bude ochudobnený aj o pomoc samému sebe a ešte aj v tom, čo sa stane, zhreší, nevychutná si žiadne ospravedlnenie a aj Boha rozhnevá svojou namyslenosťou a upadne do množstva hriechov.“¹⁵⁴

„Preto je možné, že často krát múdry nevie dobre nájsť to správne a ten najhlúpejší môže nájsť niečo, čo je správne, teda vec, ktorá sa udiala napríklad v prípade Mojžiša a jeho svokra¹⁵⁵, v prípade Saula a jeho sluhu i v prípade Izaka a Rebeky. Nemyslíme si, že z nás upadne, keď máme potrebu pomoci druhého človeka. Pretože toto nás viac pozdvihuje, toto nás robí ešte silnejšími, žiarivejšími a stabilnejšími.“¹⁵⁶ „Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé.“¹⁵⁷ Prečo ak odsudzujeme niekoho, kto na nás strojí intrigy, robíme samého seba zodpovedným za odsudzovanie? Ak niekto robí zle, prečo sa nevyhneme tomu, aby sme ho nenapodobovali? A dávajme pozor, lebo tu apoštol Pavol nerobí rozdiely medzi ľuďmi, ale ustanovil jednotný zákon. Pretože apoštol Pavol nepovedal, aby sme sa neodplácali zlým za zlo¹⁵⁸, ktoré vykonal veriaci človek, ale hovorí „nikomu“, teda ani keď je to pohan, podliak, heretik,¹⁵⁹ alebo

¹⁵⁴ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1993. s. 179.

¹⁵⁵ Totiž aj tak veľký muž akým bol Mojžiš, ktorý rozprával s Bohom, potreboval radu barbara svojho svokra Jetru, ktorý bol Midjánskym kňazom (2M 3, 1.) Pozri ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΠΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εἰς τὰς ΙΔ' ἐπιστολάς τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Η πρὸς Ῥωμαίους καὶ ἡ πρώτη πρὸς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : ἐκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. s. 287.

¹⁵⁶ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 488 - 490.

¹⁵⁷ Rim 12, 17.

¹⁵⁸ Pozri SV. BAZIL VELKÝ. 2002. Listy II (R.375-378) Hexaémeron. 1. vyd. Prešov : Náboženské vydavateľstvo PETRA, 2002. s. 276. ISBN 80-89007-25-2. „Nebude stačiť na obhajobu tvrdenie, že sme sa osožné pravidlá nenaučili z knížiek. Ved' sme prijali schopnosť zvoliť si to, čo nám prospieva, z nenacvičovaného zákona prírody. Vieš, čo je tým dobrom, ktoré budeš robiť blížnemu? To, čo by si si želal, aby druhý robil tebe. A zasa vieš, čo je zlo? To, čo by si ani ty nechcel trpieť od druhého.“

¹⁵⁹ Pozri ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΠΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εἰς τὰς ΙΔ' ἐπιστολάς τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Η πρὸς Ῥωμαίους καὶ ἡ πρώτη πρὸς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : ἐκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. s. 288. Toto isté, ako vidíme apoštol zdôrazňuje aj vo svojom prvom liste kresťanom v Tesalonikách v 5. kapitole 10. verši.

ktokoľvek iný. „Starajte sa konať dobré veci pred všetkými ľuďmi. Ak je možné, nakoľko je na vás, majte pokoj so všetkými.“¹⁶⁰ Toto znamená: „Nech sviati vaše svetlo pred ľuďmi“¹⁶¹, „aby sme žili nie pre márnú slávu, ale aby sme nezadali vášnivým ľuďom nejakú príčinu byť proti nám“¹⁶². Preto na inom mieste hovorí: „Nebudte príčinou pohoršenia ani Židom ani Grékom ani Cirkvi Božej.“¹⁶³

Veľmi správne, samozrejme, apoštol hovorí: „...nakoľko je na vás...“, teda nakoľko je to možné. Pretože, hovorí svätý Ján Zlatoústý, „existujú prípady, keď to možné nie je, keď ide napríklad o zbožnosť alebo o boj za tých, ktorým sa krivdí. Čomu sa divíš, ak pre tých druhých to nie je možné, ako napríklad v prípade ženy i muža, keď apoštol hovorí: „Ak sa však neveriaci chce rozviesť, nech sa rozvedie.“¹⁶⁴ To, čo povedal, znamená, aby sme sa zo všetkých našich síl snažili nezadať príčinu k vyvolaniu sporu, či hádky a nevraživosti, ani Židovi ani Grékovi, a ak spozoruješ, že niekde to neprospieva zbožnosti, vtedy neuprednostňuj jednotu pred pravdou, ale postav sa pevne a vydávaj svedectvo hoci aj za cenu smrti, bojuj z celej duše, nemeň názor, ale bojuj len s vecami. Taký význam majú slová: „...nakoľko je na vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi“. A aj keď sa ten človek neupokojí, nenaplnujeme si svoju dušu vášňou, ale budme priateľskí čo sa týka úmyslu a ochoty, teda bez toho, aby sme niekde upustili od pravdy, alebo sa jej spreneverili“¹⁶⁵.

¹⁶⁰ Rim 12, 17.

¹⁶¹ Mt 5, 16.

¹⁶² ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1993. s. 180.

¹⁶³ 1Κορ 10, 32. Pozri ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Ὑπόμνημα στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1993. s. 357. Teda nie aby sme nepohoršili len našich bratov, ale ani neveriacich.

¹⁶⁴ 1Κορ 7, 15. Pozri ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Ὑπόμνημα στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1993. s. 311. Tu objasňuje svätý Ján Damaský, že „ak ťa núti (muž), aby si obetovala idolom, alebo aby si sa zúčastnila na bezbožnosti z dôvodu vášho manželstva, je lepšie odísť aby sa rozpadlo manželstvo než aby mala utrpieť zbožnosť“.

¹⁶⁵ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη: Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 490 – 492.

„Nepomstite sa, milovaní, ale ponechajte to hnevu (Božiemu) – lebo je napísané: *Mne patrí pomsta, ja odplatím; hovorí Pán.*¹⁶⁶“ Akému hnevu? Predsa Božiemu. Svätý Ján Damaský hovorí: „pretože ten, kto je ukrivdený, túži vidieť presne to, aby vzal spravodlivosť do svojich rúk.¹⁶⁷ Apoštol Pavol pokračuje a hovorí, že ak on nevykoná pomstu, tak potom Boh je ten, ktorý potrestá“¹⁶⁸. Teda dovolil Mu, aby potrestal a takto naviac získal aj Jeho náklonnosť a preto apoštol od ukrivdeného požaduje oveľa viac viery hovoriac: „*Ak je tvoj nepriateľ hladný, nakrm ho; ak je smädný, napoj ho; lebo keď tak urobíš, žeravé uhlie zhrnieš mu na hlavu.*¹⁶⁹“ Čo to hovorím? Apoštol hovorí, aby sme mali pokojné vzťahy? Samozrejme, veď nám dáva príkaz k tomu, aby sme činili dobročinnosť a boli úslužní, hovorí, aby sme dali chlieb a napojili toho, kto krivdí. Ďalej dodáva niečo veľmi bolestné a veľké a to, že „...*ak takto urobíš, žeravé uhlie zhrnieš mu na hlavu*“^{170, 171}

„Toto všetko hovorí apoštol s cieľom, aby nás udržal v bázni a aby sme v nádeji a s ochotou očakávali odmenu. Pretože ten, kto je ukrivdený, a je slabý, nevie si veľmi dobre poradiť so svojimi silami tak, ako Ten, kto ho ľutuje a kto sa nad ním zľutoval. Pretože nič nie je tak uspokojujúce ako to, ak ukrivdený vidí, že jeho nepriateľ je potrestaný.¹⁷² Teda to, po čom ukrivdený túži, to mu dáva ako prvé a keď zanechal zlosť, vtedy mu radí to, čo je viac, hovoriac: „*Nedaj sa premôcť zlému.*¹⁷³“ Pretože apoštol Pavol veľmi dobre vie, že

¹⁶⁶ Rim 12, 19.

¹⁶⁷ Pomsta nie je prejavom mužnosti, ale choroby a zbabelosti. Pozri ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΠΙΟΡΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εις τας ΙΔ' επιστολάς του αποστόλου Παύλου. Η προς Ρωμαίους και η πρώτη προς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : εκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. s. 290.

¹⁶⁸ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Υπόμνημα στήν προς Ρωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1993. s. 180.

¹⁶⁹ Rim 12, 20.

¹⁷⁰ Rim 12, 20.

¹⁷¹ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Υπόμνημα στήν προς Ρωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1993. s. 180 – 182.

¹⁷² Pozri ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Υπόμνημα στήν προς Ρωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1993. s. 180.

¹⁷³ Rim 12, 21.

aj keď náš nepriateľ je zviera, nezostane nepriateľom, ak ho nakrmíme. A aj keď ten, kto je ukrivdený, je veľmi malodušný a bojazlivý, keď svojho nepriateľa nakrmí a napojí, ani on už nebude túžiť po jeho potrestaní.¹⁷⁴ Pretože apoštol nehovorí, že ho potrestáš, ale že „...žeravé uhlie zhrnieš mu na hlavu.“¹⁷⁵ Ďalej dodáva na adresu víťaza: „Nedaj sa premôcť zlému.“¹⁷⁶ Veľmi pokojným spôsobom naznačuje, že nemáme konať s takýmto úmyslom, pretože už len to, že sme zlomyseľní a škodoradosní, je naša prehra so zlom.“¹⁷⁷

Apoštol Pavol najprv počkal, keď sa vytratila zlosť a až vtedy dodal „dobrom premáhaj zlo.“¹⁷⁸, lebo práve toto je pravé víťazstvo. „Aj boxer“, hovorí svätý Ján Zlatoústý, „nie vtedy víťazí, keď sa zvalí na zem a prijíma údery, ale keď sa postaví zvysoka a núti nepriateľa vymlátiť celú svoju silu do vzduchu. Takto ani on neutŕži žiadny úder a celá sila nepriateľa vyjde na nivoč. To isté sa deje aj pri nadávkach a urážkach. Keď zareagujete na urážky, utržil si prehru a to nie od človeka, ale čo je horšie, od otrockej vášne zlosti. Ale ak ste ticho, vtedy zvíťazíte a bez námahy vztýčite trofej víťazstva a budete mať nespočetné množstvo tých, ktorí vás budú korunovať a odsudzovať podvod tej urážky, ktorú ste utŕžili. Pretože ten, kto odporuje, zdá sa, že odporuje preto, že sa ho to dotklo, a keď sa ho to dotklo, vzbudzuje podozrenie, aby si poznal to, čo bolo povedané. Ak sa však zasmieš, tým úsmevom ukončíš výrok voči sebe. A ak chcete mať jednoznačný dôkaz o tom, čo tu bolo povedané, spýtajte sa samotného nepriateľa, kedy zostal viac nešťastný, keď ste sa nazlostili a odporovali mu na jeho urážky, alebo keď vás urážal a vy ste sa pousmiali. A pravdepodobne budete počuť nasledovné, že nemal takú radosť vtedy, keď urážal, ako bol nešťastný z toho, že vás nemohol vyprovokovať.“¹⁷⁹

¹⁷⁴ Pozri PRUŽINSKY, Š. 2012. *List svätého apoštola Pavla Rímanom*. 1. vyd. Prešov : Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, 2012. s. 230. ISBN 978-80-89643-00-4.

¹⁷⁵ Rim 12, 20.

¹⁷⁶ Rim 12, 21.

¹⁷⁷ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 490 – 492.

¹⁷⁸ Rim 12, 21.

¹⁷⁹ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 492 – 494. Pozri PRUŽINSKY, Š. 2012. *List svätého*

„Či nevidíme tých, ktorí skypia zlosťou, že bez toho, aby vnímali svoje rany, útočia a vrhajú sa s veľkou zúrivosťou, usilujúc sa horšie od divej zveri spôsobiť rany svojmu nepriateľovi, a takto sa sústredia len na to a nič iné, túžiac len po tom, než aby sa snažili chrániť sa, aby sa im pritom nestalo ešte niečo horšie? Keď ho zbavíte v prvom rade toho, po čom túži, zbavíte ho všetkého, pretože ste ho diskvalifikovali, zahanbili a ukázali ste ho ako bezvýznamného, skôr dieťa ako dospelého a vy budete považovaní za filozofa a svojmu nepriateľovi ste urobili reklamu zlého zvieraťa. A keď chceme udrieť, tak nevracajme rany ranami a ak mu chceme uštedriť hlavný úder, nastavme mu aj druhé líce a tým mu uštedríme nespočetné množstvo rán. Pretože tí, ktorí vám budú tliekať a budú vás obdivovať, sú pre neho väčším nebezpečenstvom než tí, ktorí zabíjajú ukameňovaním. A prv než oni, ho odsúdi jeho svedomie a vyžiada pre neho väčšie tresty, ako keby utrpel veľa zlého a takto, keď sa zahanbí, odtiahne preč. Ale ak budete vyhľadávať slávu od mnohých, potom budete po nej túžiť ešte väčšmi. Pretože určite máme nejaký súcit s tými, ktorí trpia, ale ak uvidíme, že nevracajú údery, ale vydajú samých seba, vtedy nielen že máme s nimi súcit, ale navyiac ich ešte aj obdivujeme.“¹⁸⁰

„Z povedaného vyplýva, že ten, kto krivdí, príde plakať silným plačom, pretože my, ktorí môžeme mať tieto terajšie blahá, keby sme počúvali Christove zákony tak, ako je potrebné, získame aj tie budúce, ale naopak obe stratíme, ak nepočúvame to, čo tu bolo povedané a zbytočne filozofujeme. Pretože On ustanovil všetky zákony k nášmu úžitku a naučil nás, čo nás robí významnými a čo hanebnými. A neprikazoval to kvôli tomu, aby zosmiešnil svojich učeníkov. Pretože zo všetkého najviac ich najslávnejších robí to, že nebudú zlorečiť, keď ich obviňujú, a preklínať, keď s nimi zle zaobchádzajú. Ale ak toto ich robí významnými a slávnymi, oveľa viac ich urobí slávnymi to, že budú blahorečiť, keď ich obviňujú, či ospevujú alebo urážajú, keď činia dobročinnosť alebo trpia zlo. Kvôli tomu to Christos všetko ustanovil a nariadil. Lebo

apoštola Pavla Rímanom. 1. vyd. Prešov : Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, 2012. s. 230. ISBN 978-80-89643-00-4.

¹⁸⁰ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαὶ ἐκδόσεις <<Γρηγόριος ὁ Παλαμάς>>, 1985. s. 496.

nesmierne sa stará o svojich učeníkov nakoľko vie veľmi dobre to, čo robí každý človek, malý aj veľký. A keď sa stará a všetko, vie, prečo sa s Ním hádaš, túžiac ísť inou cestou? Pretože víťazstvo, ktoré pochádza z násilnosti, patrí do zákonov diabla. Takýmto spôsobom aj na Olympijských hrách, ktoré sa konajú na jeho počesť, víťazia všetci atléti.“¹⁸¹

„Ale na Christovom štadióne neplatí tento zákon medailí, ale bolo uzákonené to, čo je úplne odlišné, a to, aby veniec dostal porazený a nie víťaz. Pretože toto je jeho štadión, všetko je určené naopak, a to nielen čo sa týka víťazstva, ale aj spôsobu víťazstva, aby sa ten zázrak stal ešte väčším. Keď teda to, čo inde patrí medzi prehry, to predstavuje sprostredkovateľa víťazstva, toto je Božia sila, toto je nebeský štadión, toto je anjelské divadlo. Viem, že ste teraz dojatí a že ste sa stali mäkkší než vosková svieca, ale keď odídete, všetko zahodíte a zabudnete. Preto som zarmútený, lebo to, čo hovorím, nepreukazujeme v činoch, kedy môžeme získať tie najlepšie veci už tu a odteraz. Pretože ak preukážeme zhovievavosť a vlídnosť, budeme neporazitelní pre všetkých a nikto z ľudí, ani tých malých, ani tých veľkých, nebude nám môcť uškodiť. A keď niekto povie zlé slovo, vám to vôbec neuškodí, ale veľmi uškodí jemu a keď aj ukrivdí, tak opäť škoda spočívne u toho, kto krivdí.“¹⁸² Nevidíte na súdoch, že tí, ktorým bolo ukrivdené, žiaria, dvíhajú sa a vstávajú s odvahou a slobodomyselne, teda ktorí slobodne rozprávajú, zatiaľ čo tí, ktorí ukrivdili, rozprávajú so sklonenou hlavou, s hanbou a strachom?“¹⁸³

„A prečo rozprávam o zlorečení, osočovaní a ukrivdení? Pretože aj keď ešte nebol nabrúsený meč proti vám, aj keď ponoril svoju pravú ruku do vášho krku, vôbec vám neuškodil, ale sťal samého seba. A toto slovo potvrdzuje ten,

¹⁸¹ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 496 – 498.

¹⁸² ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΠΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εις τας ΙΔ' επιστολάς του αποστόλου Παύλου. Η προς Ρωμαίους και η πρώτη προς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : εκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. s. 293 – 294.

¹⁸³ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 498 – 500.

ktorý ako prvý zomrel rukou svojho brata.¹⁸⁴ Pretože jeden odišiel do tichého prístavu, keďže dosiahol nesmrteľnú slávu, zatiaľ čo druhý žil mizernejší život než je akákoľvek smrť, stonajúc v strachu a neustále omieľajúc vo svojich ústach obvinenie z vraždy. Netúžme teda po tomto, ale po tom prvom. Pretože ten, ktorého sužuje zlo, nemá to zlo vo svojom dome na stálo, ani to zlo nesplodil on sám, ale keďže to prijal od druhého, svojou trpezlivosťou urobil z toho zla dobro, zatiaľ čo ten, ktorý ukrivdil, má vo svojom dome prameň zla. Či nebol Jozef vo väzení, zatiaľ čo hriešnica, ktorá mu spôsobila to zlo, vo svetlom a vychýrenom dome?¹⁸⁵ Kým by ste chceli byť? A nezmieňujte sa už o pomste, ale preštudujte si dobre tieto udalosti samé o sebe, pretože takto tisíckrát uprednostníte väzenie spolu s Jozefom, než dom, ktorý má hriešnica. Pretože ak reálne uvidíte duše oboch, uvidíte, že duša Jozefa bola pokojná a veľmi odvážna, zatiaľ čo duša Egyptanky bola stiesnená a zahanbená, mrzutá, rozrušená a plná smútku. A to aj napriek tomu, že práve ona vyzerala ako keby vyhrala, no toto nebolo víťazstvom.“¹⁸⁶

Uvedomujúc si to, pripravme samých seba na krivdy, aby sme sa oslobodili od zlého zaobchádzania, či ubližovania a dosiahli budúce blahá, ktoré nech si všetci vychutnáme blahodafou a ľudomilnosťou nášho Pána Isusa Christa, ktorému spolu s Otcom a Svätým Duchom patrí sláva na večné veky. Amen.

Zoznam bibliografických odkazov

- ΒΕΡΓΩΤΗ., Γ. Θ. 1991. *Λεξικό λειτουργικών και τελετουργικών όρων*. Θεσσαλονίκη : Μέλισσα, 1991. 159s.
- ΦΥΤΡΑΚΗΣ, Τ. 1991. *Ελληνικό λεξικό*. Αθηνά Αρμονία Α. Ε., 1991. 985. s. ISBN 960-7598-00-8.

¹⁸⁴ 1 Μ 4, 18. Jedná sa o bratovraždu, pri ktorej Kain zabil svojho brata Ábela.

¹⁸⁵ 1 Μ 39, 7-23.

¹⁸⁶ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In *Ἑλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε)*, ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17. Θεσσαλονίκη : Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. s. 500.

- FROLOV, I. T. 1982. *Filozofický slovník*. 3. vyd. Bratislava : Nakladateľstvo Pravda, 1983. 538s.
- IVANOVÁ-ŠALIGOVÁ, M., MANÍKOVÁ, 1983. *Z. Slovník cudzích slov*. 2. vyd. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983. 942. s.
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ. 1993. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο. In *Ἕλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 11*. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1993. 10 – 223. s.
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1985. Ὑπόμνημα στήν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή. Ομιλία ΚΓ'. In *Ἕλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 17*. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1985. 750. s.
- ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΟΜΗΣ. 1994. Πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή Α'. In *Ἕλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ 3*. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1994. 264 - 366. s.
- LAMPE, W. H. 1991. 10. vyd. *A patristic greek lexicon*. Oxford : At the Clarendon press, 1991. 1568. s. ISBN 0 19 864213 X.
- ΜΕΓΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. 1975. Εξηγήσεις εις τους ψαλμούς. Ερμηνευτικά Β'. In *Ἕλληνες Πατέρες της Εκκλησίας (Ε.Π.Ε), ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ 6*. Θεσσαλονίκη: Πατερικαι εκδόσεις <<Γρηγόριος ο Παλαμάς>>, 1975. 10 - 313. s.
- ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΠΕΙΤΟΥ. 1989. Ερμηνεία εἰς τὰς ΙΔ' ἐπιστολάς του ἀποστόλου Πάυλου. Η πρὸς Ρωμαίους καὶ ἡ πρώτη πρὸς Κορινθίους. Θεσσαλονίκη : εκδόσεις <<Ορθόδοξος κυψέλη>>, 1989. 698. s.
- PRACH, V. 1993. *Řecko-český slovník*. Praha : SCRIPTUM, 1993. 588. s. ISBN 80-85528-22-3.
- PRUŽINSKY, Š. 2000. *Evanjelium podľa Matúša*. 1. vyd. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2000. 410. s. ISBN 80-8068-007-8.
- PRUŽINSKÝ, Š. 2012. *List svätého apoštola Pavla Rímanom*. 1. vyd. Prešov : Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, 2012. 302. s. ISBN 978-80-89643-00-4.

POMANIΔΗΣ, Ι. 2004. *Πατερική θεολογία*. Θεσσαλονίκη, 2004.

SV. BAZIL VELKÝ. 2002. Listy II (R.375-378) Hexaémeron. 1. vyd. Prešov :
Náboženské vydavateľstvo PETRA, 2002. 295. s. ISBN 80-89007-25-2.

ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΥ, Ι. 1990. *Λεξικόν της αρχαίας Ελληνικής γλώσσης*. Αθήνα :
Βιβλοπρωμηθευτική, 1990. 1261. s.

BLESS AND NEVER CURSE...

Štefan ŠAK, lecturer, Orthodox Theological Faculty, University of Presov in Presov, Masarykova 15, 080 01 Presov, Slovakia, stefan.sak@unipo.sk, 00421517724729

Abstract

Power of words has its content and depth. In particular, power words, based on the depth of the soul and heart of man. The role and mission of the Church in the person of Pastor of the overall system of care for the believer is to learn and gain the power of words in everyday life. The Apostle Paul, in his letter to the Romans explains the method of communication believer in the communion of the Church, but also to the outside world, where religious people live together with unbelievers. This communication method is based on the principle of love and beatification. The Apostle Paul, in his letter to the Romans clarifies how to conduct a believer in the communion of the Church, but also to the outside world, where religious people live together with unbelievers. This type of behavior is based on the principle of love, beatification, charity, willingness, humility, meekness and accommodating attitude without distinction of what a person is.

Key words

Beatification, curse, disease, pain, repentance, Eucharist